

mængde i dette Aarhundrede? Hvad har gjort det muligt at hæve det europæiske Samfunds Lævefod lige fra Bunden op gennem alle Lag? Men saa er det, han glider ud, idet han siger, at det ene og alene er ved de nye Produktionsmetoder. Han fortæller os altsaa, at det er den tekniske Udvikling, der har været det afgørende. Som et ægte Barn af sin Tid ofrer han paa Teknikkens Alter og fortæller, at det er Teknikkens Gud, der har løst denne Opgave, det er den, vi skylder denne Fremgang.

Jeg sagde, at dette var forkert, og jeg mindede om, at hele den tekniske Udvikling var begyndt i England i den Periode, som man kalder den industrielle Revolution, at den var begyndt i Tekstilindustrien og begyndt med en ganske bestemt Maskine, den Hargrave'ske Spindemaskine, som var opfundet Hundrede Aar tidligere i Leipzig, men laa der og raadnede paa et Raadhusloft. Og jeg spurgte: Hvorfor førte den da ikke den Gang til en industriel Revolution? Hvad var Grunden til, at Tyskerne, der er ligesaa vindskibelige og lige saa dygtige som Englænderne, ikke kunde faa hele dette Løft af Erhvervslivet ud af det, som Englænderne fik, idet de løftede sig fra at være et haandværksmæssigt Folk til at blive et Fabriksfolk? Og jeg svarede det eneste, der selvfølgelig kunde svares paa det Spørgsmaal, at det var, fordi der ikke var noget Marked.

Med andre Ord, Problemet ligger i Spørgsmaalet om Markedet, og det, man skulde fremdrage paa disse Kongresser, var den Sandhed, at Markedet er vigende nu, og at Lykken gennem forrige Aarhundrede var, at Markedet da var stigende. Og det er vigende nu, fordi andre Nationer, der tæller Hundreder af Millioner, er begyndt at forsyne sig selv i Stedet for at lade sig forsyne af os. Dette er den store og varige Udvikling, der ligger bag den hele Situation, og det er denne Kendsgerning, der maa tages Sigte paa, naar man vil søge Midler.

Men jeg maa nævne en anden Tale til Støtte for mit Syn, en Tale, som er blevet holdt, efter at jeg talte sidst herfra om disse Ting, og som paa mange Maader er en ganske overordentlig interessant Tale. Det er den Tale, som blev holdt af den engelske Premierminister Lloyd George den 19. Oktober f. A. i Underhuset. Jeg tør

maaske anmode Formanden om Tilladelse til nu og senere at citere af denne Tale. Den engelske Premierminister siger følgende: „Ser man Situationen i Øjnene, abnorm som den er, er en af to politiske Veje mulig, ganske det samme Valg, vore Forfædre var stillet overfor“. Naar han der taler om vore Forfædre, er det, fordi Premierministeren gør sig skyldig i den samme Misiorstaaelse, som ogsaa Politikere her har gjort sig skyldige i: at Tiden nu ikke frembyder andre Fænomener end Tiden efter Napoleonskrigene. Selvfølgelig er der fælles Fænomener i begge Perioder, selvfølgelig var saadant noget som Valutaspørgsmaal ogsaa oppe den Gang, selvfølgelig gik en Masse Mennesker den Gang fra Fanerne som arbejdsledige, ligesom de har gjort nu. Jeg ser nu bort fra, at Maalestokken den Gang var en helt anden; lad mig blot nævne, at i England forlod 300 000 Fanerne efter Napoleonskrigene, nu efter denne Krig var det 5—6 Millioner. Men tillige er der den store Forskel — og det er den Forskel, Hr. Lloyd George ganske ser bort fra —, der er fuldstændig afgørende, at efter Napoleonskrigene var Markederne stigende, efter denne Krig er de vigende.

Det er meget interessant at se, hvorledes den engelske Premierminister ganske ser bort fra dette afgørende Forhold samtidig med, at Kendsgerningerne alligevel tvinger ham ind paa Anvendelse af Midler, som netop forudsætter, at han ser det rigtige. Efter min Opfattelse — en Opfattelse, jeg har faaet ved at læse en Række af Premierministerens Taler og følge hamsaa godt, jeg kunde — er Hr. Lloyd George, hvad jeg kalder en Situationspolitiker af meget høj Rang. Jeg torstaaar derved en Politiker, som evner at gribe det springende Punkt i en politisk Situation, ligesom barbere alt andet fra, koncentrere sig om dette ene Punkt og fremsætte dets Betydning paa en saadan Maade, at den store Masse begriber det og vender sig til ham. Som Situationspolitiker har han utvivlsomt gjort sit Fædreland uvisnelige Tjenester under Krigen. Derimod tror jeg ikke, han er en Politiker, om jeg saa maa sige, af højere Orden, en virkelig Politiker, som mindre ser paa Øjeblikket end det, der bør være al Politikens virkelige Maal, nemlig Fremtiden. Det tror jeg ikke, han er;